

правильний подарунок, виходячи з відповідей на поставлені боту запитання і тему, яку обере покупець (подорожі, будівництво міста, пригоди тощо). На сьогодні цей чат-бот працює у Великобританії, США, Франції, Польщі та Німеччині.

Є чат-бот замість режиму очікування – Hello Fresh. Головне завдання чат-бота на ім'я Фредді – розважати клієнтів, доки їм не відповість «живий» менеджер зі служби підтримки. Але в той же час він має ще декілька важливих функцій: нагадує клієнтам, коли потрібно зробити замовлення їжі на тиждень, рекомендує музику, яку можна слухати під час готування, надсилає новини та свіжі публікації блогу HelloFresh. Так чат-бот підтримує постійний контакт із клієнтами і підвищує їхню лояльність до бренду [5, с.15].

Отже, правильно спланований та прописаний чат-бот може стати корисною ланкою для формування клієнтської бази та комунікації із своєю аудиторією. Крім цього, це додатковий канал, що зміцнює присутність суб'єкта комунікації на ринку.

Список літератури

1. Біловодська О.А., Лагута К.О. Системне дослідження використання чат-боту в комунікації з клієнтами. *Формування ринкових відносин в Україні*. №5 (228)/2020. С. 62-68.
2. Дослідження: 80% споживачів позитивно відгукуються про взаємодію з чат-ботами. URL: https://mmr.ua/show/issledovanie_80_potrebiteley_polozhitelno_otzyvayutsya_o_vzaimodeystvii_s_chat-botami (дата звернення: 10.11.2021).
3. Пукач П.Я., Шаховська Х.Р. Алгоритм формування відповіді чат-бота. URL: <http://dspace.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/133674/17-Pukach.pdf?sequence=1> (дата звернення 18.11.2021).
4. Проватар О.І. Особливості та проблеми віртуального спілкування за допомогою чат-ботів. *Наукові праці ВНТУ: Інформаційні технології та комп'ютерна техніка*. 2019. № 3. С.6-8.
5. Прокопенко Т.О., Обойщик О.Б. Особливості використання чатботів для бізнесу у сучасних месенджер чатах. *Вісник Черкаського державного технологічного університету*. №4, 2021. С.14-19.

УДК 347.77/.78(477)(043.2)

*Стовбун О. В., здобувач освіти,
Яворська Т. М., канд. пед. наук, старший
викладач кафедри інформаційних систем
управління*

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ АВТОРСЬКИХ ПРАВ В УКРАЇНІ

Донецький національний університет імені Василя Стуса, м. Вінниця

Постановка проблеми. Наявність сучасної, міжнародно визнаної системи авторських прав є необхідним елементом для досягнення високого

економічного та соціального розвитку будь-якої держави. Захист авторських прав сприяє використанню та подальшому розвитку винахідницьких та творчих талантів, підтримує та зберігає національний потенціал у сфері інтелектуальної діяльності та залучає інвестиції, стабілізуючи економічну ситуацію, у якій як вітчизняні, так і іноземні інвестори можуть бути впевнені, що їхні права будуть поважати. Створення такої системи має особливе значення для України – країни зі значним науково-технічним та інтелектуальним потенціалом.

Аналіз останніх досліджень. Велика соціальна затребуваність захисту авторських прав викликала звернення вчених-правників до вивчення цієї тематики. Зокрема, слід відмітити праці Д. М. Бойко, Д. В. Грибанова, М. В. Гури, Р. В. Дроб'язко, В. І. Жукова, В. О. Жарова, Р. А. Калюжного, А. І. Канановича, Є. М. Макарової, А. В. Незнамова, О. М. Пастухова, І. М. Рассолова, М. І. Стрелі, Є. В. Юркова та ін.

Метою статті є аналіз правового забезпечення захисту авторських прав в Україні.

Виклад основного матеріалу. Відповідно до Конституції України, яка гарантує кожному громадянину свободу художньої, наукової та технічної творчості, наша незалежна держава послідовно створює власні механізми захисту інтелектуальної власності, авторських прав, моральних та матеріальних інтересів, що виникають у зв'язку з різною інтелектуальною діяльністю [2].

Зазначене питання в Україні регулюється Цивільним кодексом, низкою Законів України, а саме: «Про авторське право і суміжні права», «Про охорону прав на знаки для товарів і послуг», «Про охорону прав на промислові зразки», «Про охорону прав на винаходи і корисні моделі», «Про охорону прав на зазначення походження товарів», «Про охорону прав на сорти рослин», «Про охорону прав на топографії інтегральних мікросхем [4].

Норми щодо регулювання відносин інтелектуальної власності містяться також в інших законах, серед яких: «Про розповсюдження примірників аудіовізуальних творів, фонограм, відеограм, комп'ютерних програм, баз даних», «Про особливості державного регулювання діяльності суб'єктів господарювання, пов'язаної з виробництвом, експортом, імпортом дисків для лазерних систем зчитування», «Про науково-технічну інформацію» тощо.

Крім того, при регулюванні відносин авторських прав у разі потреби застосовуються міжнародні договори у сфері інтелектуальної власності, обов'язковість яких затверджена Верховною Радою України. Перелік таких договорів наведено в Інформаційному листі Вищого Господарського суду України від 02.02.2007 № 01-8/91 «Про нормативно-правові акти, що регулюють питання, пов'язані з охороною прав на об'єкти інтелектуальної власності».

Значним досягненням правового регулювання відносин у сфері інтелектуальної власності є прийняття 16 січня 2004 року нового Цивільного кодексу України (ЦК) [5]., більшість норм якого щодо інтелектуальної власності міститься у четвертій книзі «Право інтелектуальної власності». Книга IV ЦК України враховує сучасний стан економіки, національні традиції та звичаї, де максимально наближено систему захисту інтелектуальної власності

до світових стандартів. Книга містить загальні положення про право, основні правила авторського права, суміжні права, права інтелектуальної власності на наукові відкриття, винахід, корисну модель, промисловий зразок, інноваційну пропозицію, схему інтегральної схеми, сорт рослин, породи тварин та торговельну марку (знак для товарів та послуги), географічні зазначення.

Поняття «право власності» чітко визначено, відображено його відношення до права власності на річ, об'єкти, суб'єкти права, збереження майнових та особистих немайнових прав інтелектуальної власності, підстави їх виникнення, визначаються умови використання об'єктів інтелектуальної власності та передачі прав на них, визначаються наслідки порушення прав власності та методи судового захисту.

ЦК України надає перелік об'єктів авторських прав. Цей список не ексклюзивний, його можна постійно поповнювати новими творчими результатами.

Умовно права інтелектуальної власності можна розділити на чотири групи. Першу групу – авторські та суміжні права – складають літературно-мистецькі твори, комп'ютерні програми, компіляції даних (бази даних), перформанси, фонограми, відеограми, трансляції (програми) організацій мовлення. Другу групу складають об'єкти промислової власності: винаходи, корисні моделі, промислові зразки, компонування (топографія) інтегральних мікросхем, інноваційні пропозиції. До третьої групи належать сорти рослин та породи тварин, які за своїм правовим режимом прирівнюються до об'єктів промислової власності. Вони є творчими результатами і відповідно до вимог закону визнаються інтелектуальною власністю. Четверту групу складають комерційні (торгові марки), торгові марки (знаки для товарів і послуг), географічні зазначення, комерційна таємниця. Строго кажучи, ці об'єкти не є результатами діяльності, але з юридичної точки зору вони також прирівнюються до об'єктів промислової власності.

Не існує виключного права на об'єкт права інтелектуальної власності – наукове відкриття – воно визнається власністю всього людства, тому воно може бути визнане об'єктом права інтелектуальної власності лише умовно.

Сьогодні проблемам правового захисту інтелектуальної власності приділяється значна увага. Стимулювання розвитку та захисту інтелектуальної власності стає одним із найважливіших чинників політичних та економічних відносин та економічної безпеки як усередині кожної розвиненої країни, так і у міжнародних відносинах.

До порушень прав інтелектуальної власності належать: піратство (публікація, відтворення, імпорту (експорту) на митну територію України, розповсюдження підроблених копій творів, фонограм, відеограм, програм організацій мовлення), плагіат (публікація повністю або частково чужий твір на ім'я особи, яка не є автором твору), підробка, зміна інформації тощо.

На жаль, незважаючи на те, що в Україні вже сформована нормативна база у сфері інтелектуальної власності, залишається велика кількість невирішених питань. Серед проблем захисту прав інтелектуальної власності найбільш гострі, такі як правове регулювання авторського права в мережі Інтернет, випуск

піратської продукції, включаючи створення вебсайтів виключно для розповсюдження піратської продукції, безконтрольне використання підроблених товарів, які завдають великої шкоди бюджету та завдають збитків іміджу країни. патент і торгова марка, захист комп'ютерних програм та баз даних, захист виробників аудіовізуальної продукції, захист знаків для товарів та послуг (товарних знаків), відсутність належного інформаційного забезпечення діяльності у сфері захисту інтелектуальної власності тощо.

Станом на сьогодні законодавство у сфері авторського права та суміжних прав щодо діяльності організацій колективного управління є дуже недосконалим. Зокрема, Закон України «Про авторське право та суміжні права» містить низку положень, які передбачають можливість створення організацій колективного управління двох типів: 1) організації колективного управління, які зареєстровані в Державній службі інтелектуальної власності і не мають права стягувати винагороду з усіх об'єктів авторського права та суміжних прав – лише за окремі об'єкти; 2) уповноважені організації колективного управління, які можуть додатково стягувати винагороду, зокрема за фонограми та відеограми, опубліковані в комерційних цілях. З огляду на це в Україні створено велику кількість організацій колективного управління, з яких лише невелика кількість має дозвіл. Деякі з цих організацій також мають сумнівний статус.

Але, незважаючи на вищесказане, сьогодні в Україні вживаються заходи щодо поваги конституційних прав громадян на охорону інтелектуальної власності, забезпечення сприятливих умов для створення інтелектуальної власності. Триває робота з покращення якості законодавства, усунення суперечностей та прогалин.

Окрім удосконалення національного законодавства, посилюється контроль за дотриманням суб'єктами інтелектуальної власності чинних нормативно - правових актів. Приділяється увага покращенню взаємодії державних установ та бізнесу в їх інтелектуальній діяльності.

Посилення контролю за розповсюдженням копій аудіовізуальних творів, фонограм та комп'ютерних програм має сприяти належному забезпеченню конституційних прав громадян на захист інтелектуальної власності та покращенню міжнародного іміджу України. Необхідно звернути увагу на нормативно-правове регулювання авторського права в мережі Інтернет.

Україна має величезний науковий потенціал, тому важливою для розвитку інтелектуальної власності, економічного зростання держави є подальше створення належних умов для винахідницької діяльності.

Висновки. Таким чином, підвищення рівня дотримання авторських прав вимагає побудови багаторівневого правового механізму для забезпечення їх відповідності та захисту.

Список літератури

1. *Інтелектуальна власність. Підручник / М. М. Капінос, Е. Т. Лерантович, М.М. Солощук. – Харків: НТУ «ХПІ», 2016. – 348 с.*

2. Конституція України від 01.01.2020 // <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>
3. Про авторське право і суміжні права: Закон України від 23.12.1993 № 3792-XII [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/3792-12>
4. Проект закону України «Про авторське право і суміжні права» 10.03.2020 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.me.gov.ua/Documents/Detail?title=ProktZakonuUkrainiproAvtorskePravoISumizhniPrava>
5. Загальні положення про право інтелектуальної власності: Цивільний кодекс України <https://urst.com.ua/tsku/st-432>